

نقش دلبستگی در رفتارهای پرخطر نوجوانان پسر

نتایج یک پژوهش نشان می‌دهد انواع مختلف دلبستگی می‌تواند بر رفتارهای پرخطر نوجوانان پسر تاثیرگذار باشد.

نتایج یک پژوهش نشان می‌دهد انواع مختلف دلبستگی می‌تواند بر رفتارهای پرخطر نوجوانان پسر تاثیرگذار باشد.

به گزارش ایسنا، دلبستگی یکی از برجسته ترین مفاهیم روانشناسی معاصر است که به تکوین پیوندهای عاطفی اشاره دارد. یکی از زمینه هایی که در حال حاضر مورد مطالعه قرار می گیرد سهم و مشارکت سبک های دلبستگی در رفتارهای پرخطر نوجوان است. رفتارهای پرخطر رفتارهای بالقوه مخربی هستند که افراد به طور ارادی یا بدون اطلاع از پیامدهای نامطلوب احتمالی آن مرتکب می شوند.

در پژوهشی که حسن رضایی جمالویی، دکتری روان شناسی سلامت دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، جعفر حسینی، دانشیار روان شناسی بالینی دانشگاه خوارزمی و محمد نورمحمدی، دانشجوی دکتری روان شناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) انجام داده اند آمده است: «پژوهش ها نشان داده اند که بخش عمده ای از رفتارهای پرخطر از جمله مصرف سیگار، الکل، مواد مخدر و رفتارهای جنسی نا ایمن در سنین قبل از ۱۸ سالگی شروع می شود. مفهوم رفتارهای پرخطر سلسله ای از رفتارها را در بر می گیرد که نه تنها برای فرد درگیر در این رفتار و افراد مهم زندگی وی زیان های جدی به بار می آورد، بلکه باعث صدمه غیر عمدی به افراد دیگر می شود.»

در بخش دیگری از این تحقیق آمده است: «رایج ترین رفتارهای پرخطر عبارتند از خشونت، سیگار کشیدن، مصرف مواد مخدر، مصرف الکل، رابطه و رفتار جنسی و گرایش به جنس مخالف. به نظر می رسد که سبک های دلبستگی و رفتارهای پرخطر با یکدیگر مرتبط باشند. در مجموع یافته های پژوهشی نشان می دهند که سبک دلبستگی می تواند در طیف وسیعی از رفتارهای پرخطر، مصرف مواد، رابطه جنسی ناسالم و الکیسم نقش داشته باشد. بر همین اساس، با توجه به علمی بودن مسئله مورد بررسی، درگیر بودن جمعیتی بزرگ، پرنفوذ و سرنوشت ساز و پر کردن شکاف موجود، نبود پژوهش جامع درباره رابطه سبک های دلبستگی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان ایرانی و تناقضات و ناهمسانی در تحقیقات خارج از کشور هدف از این پژوهش بررسی رابطه سبک های دلبستگی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان است.»

محققان در این مقاله می گویند: «بعد دلبستگی اضطراب، دوسوگرایی دلبستگی نشان دهنده عزت نفس پایین فرد و در نتیجه درجه اضطراب، هوشیاری فرد درباره طرد و رها کردن روابط است. افراد با سطح بالایی از دلبستگی دوسوگرا تمایل به داشتن عزت نفس پایین، وابستگی عاطفی و اتکای شدید به دیگران را دارند. در مقابل بعد اجتنابی با درجه ای از ناراحتی، در نزدیکی و وابستگی رابطه دارد و افراد با سطح بالایی از دلبستگی اجتنابی تمایل به سکوت در مورد شکل گیری روابط صمیمی دارند. از سمت دیگر افراد با سبک های دلبستگی ایمن دارای ویژگی های مثبت در مهارت های فردی همانند خودآگاهی، عزت نفس و آگاهی از خود هستند. این افراد مهارت های درون فردی و اعتماد به نفس بیشتری در مقابله با مشکلات دارند.»

ابزار این پژوهش پرسشنامه ای ۳۸ ماده ای با هفت زیرمقیاس دارد. این زیرمقیاس ها عبارتند از: رانندگی خطرناک، خشونت، سیگار کشیدن، مصرف مواد مخدر، مصرف الکل، رابطه و رفتار جنسی و گرایش به جنس مخالف. جامعه آماری ۲۵۷۰ نفر از دانش آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان نجف آباد (اصفهان) در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ بودند که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله ای ۲۴۷ نفر از آن ها انتخاب شدند.

در این پژوهش برای جمع آوری اطلاعات ابتدا برای دانش آموزانی که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند هدف پژوهش توضیح داده شد و از آن ها خواسته شد که پرسشنامه های سبک های دلبستگی و رفتارهای پرخطر را با دقت تکمیل کنند و سوالاتی را تا حد امکان بی جواب نگذارند. هدف از این پژوهش بررسی رابطه سبک های دلبستگی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان بود. نتایج نشان داد بین سبک دلبستگی ایمن و هر هفت مؤلفه رفتارهای پرخطر همبستگی منفی معنی داری وجود دارد یعنی دانش آموزان دارای دلبستگی ایمن به احتمال کمتری رفتارهای پرخطر از خود نشان می دهند.

طبق آنچه در این پژوهش آمده «سبک دلبستگی اجتنابی فقط با مؤلفه مصرف مواد رفتارهای پرخطر همبستگی مثبت دارد. در تبیین این یافته می توان گفت اگر چه عوامل شروع مصرف مواد ممکن است یک کنجکاوی ساده باشد اما تداوم آن با سبک دلبستگی ارتباط دارد. سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با مؤلفه های رانندگی خطرناک، خشونت، سیگار کشیدن، دوستی با جنس مخالف و رابطه و رفتارهای پرخطر همبستگی مثبت و معناداری دارد. ویژگی های اصلی دوسوگراها یعنی تردید، تعارض، تخاصم، درماندگی، آشفتگی آن ها را به شدت در معرض درگیری، تضاد و درماندگی قرار می دهد.»

در بخش دیگری از این پژوهش آمده است: «بر اساس نتایج این پژوهش می توان گفت خانواده و مشخصاً شکل گیری دلبستگی ایمن در کودکی نقش بسیار مهم و کلیدی در بروز یا پیشگیری از رفتارهای پرخطر در نوجوانان را به عهده دارد؛ بر همین اساس آماده ساختن فرد برای زندگی در خارج از محیط خانوادگی یکی از وظایف اجتماعی پدر و مادر است. هم چنین رسانه ها با تبلیغات و بروشورها و مدارس با برگزاری کلاس های آموزشی برای والدین و آموزش شیوه های شکل دهی دلبستگی ایمن می توانند موضوع را برای خانواده ها شفاف سازی کنند و یاری گر آن ها باشند. از آن جایی که رفتارهای پرخطر عامل بسیاری از موارد مرگ و میر در سنین نوجوانی و اوایل بزرگسالی را تشکیل می دهند که قابل پیشگیری و کنترل هستند و با عنایت به صدمات و خسارات جبران ناپذیری که هر یک از رفتارهای پرخطر به دنبال دارند و از آن جایی که اقدامات تغییر رفتار در سطح فردی و اجتماعی طولانی مدت و پرهزینه است به نظر می رسد پیشگیری آن هم در دوران کودکی و در زمان شکل گیری دلبستگی بهترین رویکرد برای کاهش رفتارهای پرخطر در سطح جامعه باشد.»

محدودیت های پژوهش احتیاط هایی را در مورد تفسیر یافته های پژوهش و تعمیم یافته ها می طلبد. با توجه به اینکه شرکت کنندگان در این پژوهش همگی نوجوانان شهرستان نجف آباد بودند، ممکن است بافت فرهنگی شهر در نتایج این مطالعه مؤثر بوده باشد. هم چنین دامنه سنی محدود و جنسیت (مذکر) شرکت کنندگان تعمیم یافته های مذکور را با محدودیت مواجه می کند.

این پژوهش در اولین شماره دوره ۲۰ فصل نامه "دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی" منتشر شده است.